

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Forslag til gennemførelsesafgørelse om ændring til gennemførelsesafgørelse 2019/1765 om grænseoverskridende udveksling af data mellem nationale kontaktsporings- og advarsels mobilapplikationer til brug for bekæmpelse af COVID-19-pandemien

KOM-dokument foreligger endnu ikke

NYT NOTAT

1. Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til gennemførelsesafgørelse om ændring til gennemførelsesafgørelse 2019/1765 om grænseoverskridende udveksling af data mellem nationale kontaktsporings- og advarsels mobilapplikationer til brug for bekæmpelse af COVID-19-pandemien (komitésag). Forslaget behandles ved et møde i komitéen d. 10. juli 2020 jf. Direktiv 2011/24/EU af 9. marts 2011 om patientrettigheder i forbindelse med grænseoverskridende sundhedsydelser og ventes vedtaget af Kommissionen d. 15. juli 2020.

Forslaget indeholder udvikling af en fælles digital infrastruktur til udveksling af oplysninger mellem nationale smitteopsporingsapp, der skal sikre, at nationale smitteopsporingsapps kan bruges på tværs af europæiske lande.

Regeringen agter at stemme for gennemførelsesafgørelsen, idet der blandt de politiske partier bag appen er et ønske om anvendelse af den danske smitteopsporings-app på tværs af europæiske grænser, og fordi forslaget møder opbakning blandt øvrige EU-lande.

Det fremgår af forslaget, at opkoblingen til den fælles digitale infrastruktur er frivillig. Med godkendelse af komitésagen tiltræder Danmark ikke i første omgang anvendelsen af infrastrukturen til understøttelse af den danske smitteopsporings-app. Det skyldes, at infrastrukturen i form af en fælleseuropæisk gateway indebærer, at der gennem gatewayen udveksles oplysninger omkring danske borgere, der er testet positiv med COVID-19. Derfor er der brug for grundige juridiske og tekniske analyser af løsningen, inden det besluttes, om Danmark vil tilslutte sig infrastrukturen.

Beslutningen om, hvorvidt Danmark skal tilslutte sig den fælleseuropæiske gateway skal ske på baggrund af en grundig analyse af konsekvenserne og med inddragelse af de politiske partier.

2. Baggrund

Kommissionen har til medlemslandene fremsendt udkast til forslag til gennemførelsesafgørelse om ændring til gennemførelsesafgørelse 2019/1765 om grænseoverskridende udveksling af data mellem nationale kontaktsporings- og advarsels mobilapplikationer til brug for bekæmpelse af COVID-19-pandemien.

Baggrunden for forslaget er, at medlemslandene i den nuværende COVID-19 situation udvikler og anvender mobile smitteopsporings-apps som led i myndighedernes indsats for at inddæmme og bekæmpe smitteudbredelse. Danmark har d. 18. juni 2020 lanceret den danske smitteopsporings app smitte|stop, som indtil videre er downloadet mere end 700.000 gange.

De mobile smitteopsporings-apps bygger på bluetooth-teknologi, hvor telefonen registrerer andre brugere af appen, som man er tæt på. Hvis man testes positiv med COVID-19, så kan man i appen vælge at give besked til de brugere, som man har været tæt på, og som derfor bliver advaret om mulig smitterisiko.

Lige nu understøtter hverken den danske smittestop-app eller andre europæiske apps interoperabilitet. Det betyder, at udlændinge, der arbejder i eller besøger Danmark, skal hente den danske app for at få besked, hvis de har været i nærheden af en dansk borger, der ved brug af NemID har verificeret, at de er testet positiv med COVID-19. Og hvis udlændinge bliver smittet, så kan de danskere, som de har været tæt på ikke få besked i den danske smittestops-app, da det kræver NemID og positivt testresultat i Danmark at melde sig smittet.

I takt med at grænserne åbner op, og flere rejser på tværs af landegrænser i forbindelse med arbejde eller ferie, er der et behov for at sikre interoperabilitet på tværs af de europæiske apps. Interoperabilitet skal sikre, at alle europæere kun behøver hente én national smitteopsporings-app, og at apps på tværs af EU-landene er integreret igennem en digital infrastruktur, så hvis man på en rejse eller på sit arbejde har været i nærheden af en smittet, der benytter et andet lands app, så får man i sin nationale app besked.

Kommissionen har d. 8. april 2020 vedtaget anbefalinger til en fælleseuropæisk værktøjskasse til brug af teknologi og data i COVID-19 pandemien, og i særlig grad brugen af mobilapplikationer.

Siden da har medlemslandene i e-sundhedsnetværket i samarbejde beskrevet en digital infrastruktur, der skal sikre interoperabilitet mellem nationale mobile apps, som kan understøtte smitteopsporing. Det er denne digitale infrastruktur, der nu kommer til beslutning som en tilføjelse til gennemførelsesafgørelsen 2019/1765 af 22. oktober 2019.

3. Formål og indhold

Kommissionen foreslår, at der i gennemførelsesafgørelsen 2019/1765 tilføjes en ny artikel 7a omkring grænseoverskridende dataudveksling mellem nationale mobilapplikationer til kontaktopsporing, hvilket skal ske gennem en fælleseuropæisk digital infrastruktur (kaldet en gateway). Dette indebærer, at der:

- Etableres en fælleseuropæisk gateway, hvor hver land indsender data om smittede borgere fra de nationale apps. Gatewayen videreformidler oplysninger om smittede til de øvrige deltagende medlemsstater. Det skal bemærkes, at der kun udveksles pseudonymiserede og ikke direkte personhenførbart oplysninger omkring de borgere, der i de nationale apps har verificeret, at de er smittede. De data, som udveksles internationalt, svarer til de data, som brugere af den danske smittestops-app vælger at dele med andre app-brugere i Danmark, hvis de testes positiv med COVID-19. I forbindelse med beslutningen omkring interoperabilitet i relation til den danske smittestops-app, skal det afklares, hvordan borgere aktivt skal give samtykke til, at deres data deles internationalt, og at de kun deles med de lande, hvor det er relevant, idet det er lande, som de har rejst eller arbejdet i.
- Deltagende medlemsstater bliver i fællesskab dataansvarlige for de oplysninger, der behandles i gatewayen, hvilket er en måde at sikre, at der er entydige krav til de enkelte medlemsstaters dataretlige forpligtelser. Medlemsstaternes rolle som dataansvarlige fremgår af Annex I, hvor det bl.a. fremgår, at man som dataansvarlig skal

- etablere et nationalt kontaktpunkt i sit eget land, der kan indgå i samarbejdet omkring dataansvaret.
- Kommissionen bliver databehandler for gatewayen og skal behandle data i overensstemmelse med instrukserne, som de fælles dataansvarlige i fællesskab fastlægger. Kommissionens rolle som databehandler fremgår af Annex II, hvor det bl.a. fremgår, at hvor Kommissionen er forpligtet til at leve op til krav om sikkerhed, risikovurderinger, dokumentation mv.
 - Der etableres fælles tekniske standarder for udveksling af data gennem gatewayen.

Det fremgår desuden af forslaget, at opkoblingen til den fælleseuropæiske gateway er frivillig, dvs. Danmark er ikke forpligtet til at anvende infrastrukturen og dermed påtage sig ansvaret som dataansvarlig. Hvis Danmark ønsker at samarbejde med andre medlemsstater om interoperabilitet mellem apps, så vil det foregå ved brug af gatewayen og den foreslåede juridiske databehandlerkonstruktion, som er til godkendelse.

Som det redegøres for under afsnittet konsekvenser, vil beslutningen omkring Danmarks opkobling til den fælleseuropæiske gateway blive taget i en særskilt politisk beslutningsproces efter sommerferien.

Den fælleseuropæiske gateway lukkes, når ingen medlemsstater længere benytter den.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Da formålet med forslaget vedrører grænseoverskridende aktivitet, finder Regeringen, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Den danske smitteopsporings-app smitte|stop er reguleret ved BEK nr. 896 af 17/06/2020 "Bekendtgørelse om behandling af oplysninger om elektronisk registrerede kontakter med henblik på at forebygge og inddæmme udbredelsen af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19)", som har hjemmel i § 21 b i lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 1026 af 1. oktober 2019, som ændret ved lov nr. 208 af 17. marts 2020. Der er indsat solnedgangsklausul i bekendtgørelsen til d. 31. oktober 2020.

7. Konsekvenser

Kommissionsforslaget indebærer, at opkoblingen til den fælleseuropæiske gateway er frivillig, dvs. ved beslutning om at tiltræde forslaget bliver Danmark ikke forpligtet til at anvende gatewayen og indgå som fælles dataansvarlig i den foreslåede konstruktion. Derfor har tiltrædelse af kommissionsforslaget ingen umiddelbare konsekvenser for Danmark hverken juridisk eller økonomisk.

Såfremt Danmark beslutter, at den danske smittestops-app skal kunne benyttes på tværs af europæiske lande, så vil det skulle foregå gennem den fælleseuropæiske gateway og den juridiske databehandlerkonstruktion, som nu er til godkendelse.

Beslutningen om, hvorvidt Danmark skal tilslutte sig den fælleseuropæiske gateway skal ske på baggrund af en grundig analyse af konsekvenserne og med inddragelse af de politiske partier.

De forventede konsekvenser, som skal analyseres nærmere er:

- Lovgivning: Forud for at den danske smittestop-app kan anvendes på tværs af europæiske grænser, skal der udstedes en ændringsbekendtgørelse, idet der bl.a. etableres en ny juridisk entitet, der skal håndtere data fra appen (den fælles dataansvarlige).

- Økonomiske konsekvenser: De økonomiske konsekvenser af en eventuel beslutning om, hvorvidt Danmark senere skal tilslutte sig den fælleseuropæiske gateway skal analyseres nærmere.
- Overholdelse af regler om databeskyttelse: Der skal ske analyser af beskyttelse af persondata, hvilket bl.a. sker gennem opdatering af konsekvensanalyse vedr. databeskyttelse (DPIA) og øvrige dokumenter vedrørende databeskyttelse.
- Udpegning af nationale kontaktpunkt.
- Konsekvens for brugere af appen: Det skal besluttes, hvordan funktionaliteten skal implementeres i appen.

Vedtagelse af forslaget forventes at kunne bidrage til at forbedre sundhedsbeskyttelsesniveauet i EU og herunder til et styrket kriseberedskab. Derover forventes forslaget at styrke forbrugerbeskyttelsen, idet der sikres fælles standarder og rammer for, hvordan borgeres data udveksles på tværs af forskellige nationale apps.

8. Høring

Forslaget har været i høring i EU-specialudvalget for Sundhedsspørgsmål.

Det Ethiske Råd bakker op om Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, om at der er behov for forskellige analyser af konsekvenserne, forud for en beslutningstagen om hvorvidt Danmark kan og bør tilslutte sig den foreslåede føderale gateway m.v. I den forbindelse må rådet dog pege på vigtigheden af, at Danmark også retter et skarpt fokus mod de etiske konsekvenser – og således ikke alene de tekniske, økonomiske og juridiske.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionens forslag er udarbejdet i dialog med medlemslandene i e-sundhedsnetværket, hvorfor der forventes bred støtte til denne løsning. Flere lande planlægger snarlig opstart af pilotprojekt inden for rammerne af den foreslåede konstruktion.

10. Regeringens generelle holdning

Der er indgået en politisk aftale mellem regeringen, Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Susanne Zimmer (UFG) om formål med appen, løsningsmodel og principper for privatlivsbeskyttelse. Af den politiske aftale fremgår, at *”muligheden for at anvende appen på tværs af grænser undersøges i samarbejde med EU-lande, så appen om muligt kan understøtte interoperabilitet”*.

Regeringen støtter derfor det fremlagte forslag, idet det sikrer en model for, hvordan nationale smittesporings-apps kan bruges på tværs af de europæiske lande, og dermed være et digitalt supplement til at mindske smitteudbredelsen i takt med at grænserne åbner op. Regeringen har i beslutningen om at tilslutte sig forslaget lagt vægt på, at der forventes opbakning til forslaget blandt de øvrige EU-lande, herunder Tyskland.

Det er vigtigt for regeringen, at den foreslåede model indebærer, at det er frivilligt for medlemsstaterne at vælge at indgå i arbejdet med interoperabilitet og altid kan vælge at trække sig fra arbejdet.

Regeringen ønsker, at den danske smittestops-app kan understøtte interoperabilitet, men da dette forslag indebærer, at der på europæisk plan deles data om danske borgere, der er smittet med COVID-19, skal der inden tilslutningen af Danmark gennemføres de nødvendige juridiske analyser af gatewayen og den juridiske databehandlerkonstruktion, og der skal sikres det nødvendige danske retsgrundlag i form af en ændringsbekendtgørelse. Dette arbejde vil med det fremlagte forslag påbegynde med henblik på, at der kan træffes beslutning om dansk tilslutning efter sommerferien med inddragelse af de politiske partier.

Regeringen er opmærksom på, at en senere stillingstagen til Danmarks deltagelse i gateway kan betyde, at man kan gå glip af tidlige erfaringer fra pilotprojekt, som forventes påbegyndt ultimo juli, men sikkerhed og i behandling af danske persondata vægtes over dette hensyn.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.